

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar 1889-1949, seinni hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Lýðveldisflokkur Íslendinga – Nýtt kirkjublað – Skólablaðið – Jón Dúason – Jón Jensson – Ingólfur – Geislar af lifandi ljósi – Charles W. Penrose – Hvað er mormónska – Eggert Jochumsson – Minni verslunarstéttarinnar – Hannes S. Blöndal – Jón Laxdal – Nýtt kvennablað – Íslendingafélagið í Kaupmannahöfn – Hanna Granfelt – Fylluljóð hin nýju – Betænkning (Einungis bókarkápa sýnd hér, 166 bls.)

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-17, Örk 1

NÝTT KVENNABLAÐ

5. árg., 4. blað. Apríl—Maí 1944.

Efni:

Fimmtiu ára minning Hins íslenzka kvenfélags.
(Ragnhildur Pétursdóttir).

Blómsturkarfan, kvæði.
(Ingveldur Einarsdóttir).

Pjóðaratzkvæðagreiðslan og lýðveldið.
(M. J. K.).

Ingibjörg Bergsveinsdóttir.
(Theódóra Daðadóttir).

Frú Ingibjörg Þorsteinsdóttir Stephensen.
(S. E.).

Landsfundurinn.

Mamma, kvæði. (Ingibjörg Sumarliðadóttir).

Saga, Úr bréfum frá lesendum o. m. fl.

Drengjafataefni

alltaf fyrirliggjandi.

GEFJUN - IÐUNN

REYKJAVÍK

Vér seljum í heildsölu
margskonar landbúnað-
arafurðir

Samband íslenzkra samvinnufélaga

Sími 1080

Kynnið yður vinningaskrána.

1 vinningur á 75.000 kr.
2 vinningar á 25.000 kr.
3 vinningar á 20.000 kr.
6 vinningar á 15.000 kr.
1 vinningur á 10.000 kr.
11 vinningar á 5.000 kr.
50 vinningar á 2.000 kr.
175 vinningar á 1.000 kr.
326 vinningar á 500 kr.
1600 vinningar á 320 kr.
3825 vinningar á 200 kr.

6000

Aukavinningar:

4 á 5.000 kr.
25 á 1.000 kr.

6029

Happdrætti Háskóla Íslands

Sala hlutamiða er hafin.

Verð miðanna er: 1/1 12 kr., 1/2 6 kr.,
1/4 3 kr.

Vinningar 6000 — aukavinningar 29.
Samtals

2,100,000 krónur.

Enginn vinningur lægri en 200 kr.

Hæsti vinningur 75,000 kr.

Húsmæður!

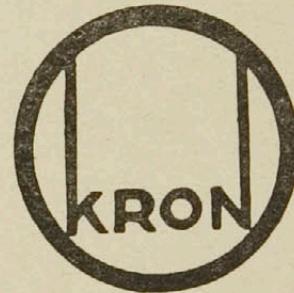
Nú fást aftur allar tegundir af hinum ljúffengu

REKORD-búðingum:

Romm
Appelsin
Citron
Ananas
Hindberja
Súkkulaði
Vanille
Möndlu.

Fást í öllum búðum.

H/f Sjóklæðagerð Íslands

Reykjavík

Framleiðir neðantaldan varning:

Almenn, gul olíuklæði fyrir karlmenn. — Svartar olíukápur fyrir karla og drengi. — Vinnuvetplinga, blá og rauð fit. — Rykfrakka ýmiskonar, fyrir karla og konur. —

H/f Sjóklæðagerð Íslands

Reykjavík

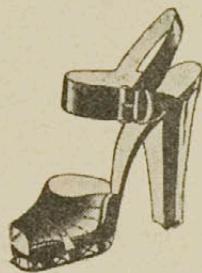
Vanar
saumastúlkur
óskast.

Ennfremur
hjálparstúlkur
og
lærlingar.

Gott kaup.

Saumastofan „GULLFOSS“

Vesturgötu 3.

Fallegir

Kvenskór

í ágætu úrvali.

Allt nýjasta
tízka frá Ameríku.

Ennfremur mikið úrval af inniskóm
fyrir kvenfólk og börn.

Lárus G. Lúðvigsson

Falleg málning
er bezta hibýlaprýðin.
Þegar búið er að mala húsin
utan sem innan,
ríkir sólskinið á heimilinu.

Litir & Lökk
MALNINGARVERKSMIÐJA

Bezta eignin

og

bezta gjöfin

er

líftryggingarskírteini.

Sjóvátryggingarsíða Íslands

ESSO

Hús freyjur!

Munið að nota heima og heiman

„SÓLARLJÓS“ steinolíu
til ljósa
og á olíu-suðuvélar
yðar.

Hið íslenzka steinolíuhlutafélag

NYTT KVENNABLAD

Ragnheiður Pétursdóttir:

Fimmtiu ára minning hins íslenzka kvenfélags.

Í fundarbók Hins íslenzka kvenfélags segir svo:

„Hinn 26. janúar 1894 var fundur haldinn í Goodtemplarhúsinu í Reykjavík. Til fundarins höfðu boðað 8 konur í Reykjavík, til þess að koma á samskotum til styrktar háskóla á Íslandi.

Á fundinum mættu hér um bil 200 konur úr Reykjavík og af Seltjarnarnesi. Tryggvi Gunnarsson var fundarstjóri og lýsti tilgangi fundarins, en Þorvaldur Thoroddsen hélt langan fyrilestur um háskóla í ýmsum löndum. Þorbjörg Sveinsdóttir hélt langa ræðu um málið. Fundurinn ályktaði í einu hljóði að safna gjöfum og efna til hlutaveltu, sem halda átti næsta haust. — Í nefnd voru kosnar 18 konur, sem áttu að hafa allar framkvæmdir i þessu mikla máli. Pessar konur voru kosnar:

Sigþrúður Friðriksdóttir, Kristjana Hafstein, Jarþrúður Jónsdóttir, Valgerður Björnsson, Þorbjörg Sveinsdóttir, Sigriður Eggerz, Anna Petersen, Kristjana Thorsteinsson, Hólmfríður Björnsdóttir, Marta Pétursdóttir, Þóra Thoroddsen, Kristín Einarsdóttir, María Kristjánsdóttir, Elinborg Kristjánsson, Ingibjörg Grímsdóttir, Ingunn Hansdóttir og Guðrún Sigurðardóttir. Þrjár konur til vara: Kristín Arason, Þorbjörg Haflidadóttir og Sigriður Magnúsdóttir.“

Eftir að hafa lesið fundarbækur Hins Íslenzka kvenfélags og hugsað um fundarsamþykktir félagsins, finnst mér þessi hreyfing, sem ris hér í bæ i ársbyrjun 1894 vera andmæli gegn þinginu, sem þá hafði oft fellt frumvarp um að stofna háskóla á Íslandi. En mótmælin gegn bessari neitun Alþingis kom frá þeim konum, sem Jón biskup Helgason segir svo réttilega í sögu sinni um Reykjavík, að hafi sett svip á bæinn. — Það gerist hér úti á Íslandi það sama og gerzt hafði nokkurum tugum ára áður í

Bandaríkjum Ameriku, að konurnar risa upp og berjast fyrir frelsi annara. Þar byrjaði kvenfrelsisbaráttan á því, að konur tóku sterkan þátt í því að þrælahaldið yrði afnumið. Hér er fyrsta pólitiska kvenfélagið stofnað til aukinnar háskólamenntunar og þá sérstaklega laganenntunar.

Þetta sýnir glöggjt stórhug þessara kvenna. Að byrja starf sitt með því að auka andlegt frelsi þjóðarinnar. Það var samboðið upphafstarfsemi kvenréttindanna á Íslandi.

Það var viturlega skipað í 18 kvenna nefndina. Háyfirdómarafriðin var kjörin forseti. Hún hafði efni góð og góð húsakynni. Hún var höfðingi í lund og fyrirmannleg að vallarsýn. Um hana hlutu konur bæjarins að fylkja sér. Varafersetinn Þorbjörg Sveinsdóttir hefir efalaust átt mikinn þátt í þessari hreyfingu. Eldheit og áköf fylgiskona hvers þess máls, sem hún áleit að væri þjóð sinni til frama og velferðar. — Elinborg Kristjánsdóttir, systir frú Sigþrúðar Friðriksdóttur og móðir frú Kristinar Vidalin Jacobsson var höfðingi, sem ekki átti marga sína líka. Og svona mátti segja um þessar konur, sem kosnar voru í stjórn háskólanefndarinnar.

Það hefir verið stór fundur 1894 þar sem 200 konur voru saman komnar í einu. Og allar voru á sama máli um að hefja fjársöfnun til að koma upp háskóla á Íslandi. Og málið átti að ná til allrar þjóðarinnar. — Ég býst við því, að bak við þetta mál sé pólitik sú á Alþingi, að hvað eftir annað hafði verið fellt frumvarp um stofnun háskóla á Íslandi. En flutningsmaður þess frumvarps var Benedikt sýslumaður Sveinsson, bróðir Þorbjargar Þjósmóður.

Ekki finnst mér ég ganga þess dulin, að forystukonum að þessari vakningu hafi verið það ljóst, að þær með þessari fjársöfnun yrðu

ekki þess megnugar að reisa háskóla á Íslandi, hvað góðar sem undirtektir yrðu. — Enda kemur strax fram sú ákvörðun forseta nefndarinnar, eftir að vist var hvað inn hafði komið fyrir happdrættið og hlutaveltuna, að féð skuli lagt í sjóð. Sá sjóður á að verða til styrktar stúlkum, sem ganga á háskóla Íslands.

Það sterka afl, sem lá á bak við þessa stóru hreyfingu, var að mótmæla ihaldssemi og trúleysi löggjafans á mátt og dug þjóðarinnar.

Það hefir þurft eldheita sál, og forsjála vegvisá forystu, sem kom hreyfingunni af stað og valdi í nefndina. En hana finnum við í Þorbjörgu Íjósmóður Sveinsdóttur. Hún var varaforseti. Háyfirdómarafraðin var forseti. Ljósmóðirin, sem allsstaðar kom, til ríkra og fátækra, eldheit og áköf, en svo ljúf og þýð og kærleiksrik. Þetta voru réttu konurnar. Og það stóð ekki á því að aðrar konur komu með. 200 konur á fyrsta fundi. Tryggi Gunnarsson fundarstjóri. Og fleiri ágætismenn voru reiðubúrir að hjálpa þeim í starfi. —

Ágóðinn að hlutaveltunni og happdrættinu var 1763 krónur. Var sjóðurinn í mörg ár í vörzlum Tryggva Gunnarssonar, en var afhentur Háskóla Íslands, þegar hann tók til starfa. Var hann þá orðinn 4000 krónur.

Það verður ljóst við lestar fundarbókar Hins íslenzka kvenfélags, að þegar konur fara að koma saman á fundi, þá eru málín mörg og vandasöm, sem þær vilja skipta sér af, og skipta sér af. Eg skal nefna nokkur: bindindismálið, laugakeyrslan, fjármál giftra kvenna. Og svo síðast en ekki sízt krafan um kosningarátt og kjörgengi kvenna og að konur fengju öll sömu réttindi og karlmenn.

Ólafia Jóhannsdóttir er kosin til þess að mæta á Pingvallafundi 1895. Þá var síður, að þjóðin kysi fulltrúa til að halda fund á Pingvöllum og ræða þar vandamál og senda síðan ályktanir til hins háa Alþingis. — Það var á slikan fund, að Hinu íslenzka kvenfélagi fannst sér skylt að senda fulltrúa. Fulltrúinn átti að bera fram fjögur mál, eða leggja þeim lið á þann hátt, sem þótti bezt henta: **kvenréttindamálið, háskélamálið, stjórnarskrármálið og bindindismálið.** — Sama ár sendi Hið íslenzka kvenfélag áskorun til Alþingis um að konur fengju rétt til að njóta kennslu í Latinuskólanum til jafns við pilta, að hjúskaparlögin séu endurskoðuð, og að konur fái rétt jafnt og karlmenn til að kjósa í hreppsnefndir og síðast en ekki sízt að konur

Porbjörg
Sveinsdóttir,
ljósmóðir.

fengju kosningarétt og kjörgengi til Alþingis. Í nefnd þeirri, sem áskorun þessa samdi voru Ólafia Jóhannsdóttir, Elinborg Kristjánsson og Jarþrúður Jónsdóttir.*)

Pessi sterka félagshreyfing, sem var fyrst og fremst bundin við háskólamálið, hefir efalaust haft mikla þýðingu fyrir þjóðina. Það er trúlegt að þessi alda hafi ýtt undir konur úti um land að stofna kvenfélög og mér er kunnugt, að kvenfélagið á Húsavík er stofnað í sambandi við þessa hreyfingu.

Fundir félagsins eru fjölmennir og skemmtilegir. Áhuginn fyrir þjóðarmetnaðinum, þjóðarmenningunni, lýsir sem bjartur þráður gegnum fundargerðirnar. Pess vegna vilja þær koma á sýningum og útsölum á handavinnu, að það mætti auka vandvirkni og fjölbreytni í heimavinnu kvenna. — Bindindi vildu þær koma á fyrir konur og börn til þess að bæta heimilin. Og Íjósmæður þekktu bölið, sem ofdrykkjunni fylgir, en þær taka það fram í fundargerðunum, að ofdrykkjukonur séu fáar.

Þær voru stórhuga og ákafar konurnar í Hinu íslenzka kvenfélagi að leggja góðum málum lið. — Fjársöfnunin til háskólans hafði borið góðan árangur. Því skyldu þær ekki reyna aðra fjársöfnun. Þeim var kunnugt um að sjúkrasjóðir voru starfandi í Danmörku. Þær höfðu kynnt sér starfsemi þeirra. Þær þekktu þörfina fyrir slika sjóðstarfsemi hér á landi. Og þær voru á einu máli um það, að færí félagið út í fjársöfnun á ný, þá yrði það fé sem safnaðist, að mynda sjúkrasjóð fyrir allt landið. Sjúklingsar, sem leituðu læknishjálpar til Reykjavíkur skyldu njóta styrks úr honum. Sjóðnum var því strax fyrirhugað nafn: **Sjúkrasjóður Íslands.** — Félagssystrum Hins íslenzka kvenfélags verður vel til allskonar hjálpar við fjársöfn.

*) 2348 konur víðsvegar á landinu skrifuðu undir áskorun þessa.

Sigþrúður
Friðriksdóttir,
dómstjórafrú.

unina. Þær halda skemmtikvöld. Söngfélög og lúðrafélög hjálpa þeim að halda skemmtun. Eins er með hlutaveltur, þeim verður vel til með gjafir á þær. „Sjúkrasjóður Íslands“ eykst ár frá ári. Hann verður nokkur þúsund krónur. Það er samin skipulagsskrá og hann tekur fljótt til að styrkja sjúklinga, sem hingað koma, til dvalar á sjúkrahúsum.

Priðji sjóðurinn, sem félagssystur Hins íslenska kvenfélags stofna, er til styrktar fátækum einstæðingskonum, sem ekki þiggja af sveit. Hann hlaut nafnið Styrktarsjóður Hins ísl. kvenfélags.

Báðir þeir sjóðir, sem nú hafa verið taldir, hafa í mörg ár veitt styrki á þeim grundvelli, sem áður er getið. Frú Katrín Magnússon arfleiddi Styrktarsjóðinn að 5000 krónum og Halldóra Álfsdóttir að 900 krónum. Sjóður þessi er nú kr. 17.884.86. Á þessu ári hefir hann gefið 680 krónur fátækum konum. — Sjúkrasjóðurinn hefir á seinstu árum beint styrkjum sinum meira til fátækra félagssystra. Lyfsali gaf þessum sjóði við brotflutning sinn úr Reykjavík kr. 2000.00. Nú er sjóðurinn kr. 17.460.55. Veitt á þessu ári úr sjóðnum kr. 500.00.

Prátt fyrir þennan dugnað við að safna sjóðum og umhyggju fyrir þeim, sem erfitt eiga, þá er félagið vakandi um kvenréttindamálið. 2. ágúst 1897 tekur það þátt i þjóðminningardeginum, gengur i skrúðgöngu undir sinum eigin fána, bláum, með hvítum krossi. Það hafði sitt eigið veitingatjald. — Á fundinum eru fræðandi fyrirlestrar. Steingrimur Thorsteinson heldur fyrirlestur um þjóðkvæði miðaldanna. Einar Hjörleifsson les skáldsögu, Jón sagnfræðingur syngur og Brynjólfur Þorláks-son spilar og félagskonur eru árvakrar og leggja sitt pund ríkulega fram. En við lestur fundargerðanna finnst mér mest bera á þeim Þorbjörgu og Ólafiu sem leiðandi krafti félagsins.

Þorbjörg sí-hvetjandi til framtaka — og ástar á landinu, trúar á landið, „en allt verði að byggjast á trúnni á hinn alvalda Guð og Jesú Krist“. Án trúar sé allt einskis virði. —

Í fundargerð félagsins 1901 segir svo: „26. janúar var 7 ára afmæli félagsins. Þá léku félagskonur sjónleik og frú Anna Petersen og Elisabet Steffensen sungu og spiliðu. En Þorbjörg Sveinsdóttir las aldamótakvæði Hannesar Hafsteins og hélt hjartanlega ræðu og óskadí þjóð sinni heilla og blessunar á nýju öldinni.

Félagið lætur sig skipta ræktunarmál bæjarins, skreytingu bæjarins aldamótakvöldið, húsbyggingu hugsar það sér og margt fleira.

Frh.

Ingveldur Einarsdóttir:

Blómsturkarfan.

Eg valdi blómsturkörfu, því „blómsturkarfan“ þín var bók, sem einna fyrst skildi æskusálin míni. Í sumarkveðjuskyni, hún ber þér blómin nett, og blómavinur hefur þau, fyrst á pappír sett.

Við óskum þess, að sumarið græði um grafir þær, sem gróf og fyllti veturninn, bæði fjær og nær. Að vona alls hins besta, en vita ekki hót, er vorblóminu líkast, sem hófir sólu móti.

Pó aftur komi vetur, og annar vetur til, og ellin komi að lokum, og gjöri sömu skil. — Eg vona samt að karfan þín, verði aldrei tóm, svo vinir þínir fái þar ofurlitil blóm.

Kindurnar ganga að læknum til að drekka af vatni hans, en börnin til að hlýða á söng hans.

★

Rökkrið er minning dagsins um bjarta ást sólarinnar.

★

Kvæði er eins og lind, sem tekur ekki til að streyma fyrr en regnið er um garð gengið.

★

Hugsanir minar eru eins og smærósir í lofti á haustdegi, þær bráðna áður en þær ná til jarðar.

(Jóh. Sigurjónsson).

Þjóðaratkvæðagreiðslan og lýðveldið.

Atkvæðagreiðslan um niðurfellingu dansk-islenzku sambandslaganna og slofnun lýðveldis á Íslandi er um garð gengin. Þjóðin hefir svarað þeirri spurningu fyrir sig og niðja sína í ókomna ættliði, hvort hún óskar að lifa sjálfstæð og öðrum óháð í framtíðinni, eða hvort hún kýs heldur að vera taglhñýtingur erlendra þjóðhofðingja.

Svarið getur ekki hugsast nema eitt: Sem frjáls þjóð viljum við lifa í landinu, sem guð gaf forfeðrum okkar, og engin önnur þjóð hefir átt á undan okkur. Sem sjálfstæðu lýðveldi viljum við skila því til eftirkomendanna.

Þátttaka í atkvæðagreiðslunni var svo góð að í fjölda mörgum sveitum landsins kaus hver einasti maður, sem atkvæðisbær var. Slikt ber vott um þann þjóðernisþroska og einhug, sem hverri þjóð er nauðsynlegur, vilji hún teljast sjálfstæð.

Dagarnir 20.—23. maí eru liðnir, dagar, sem ætið verður minnzt í sögunni, meðan islenzk tunga er tölud og islenzkir menn byggja þetta land. En einmitt nú er hollt að hugleiða hvers virði frelsi og sjálfstæði er mannkyninu, frelsi, þetta dýrmæta hnoss, sem gervallur heimurinn berst fyrir og þjóðirnar fórnar hjartablóði barna sinna.

Til að öðlast það höfum við Íslendingar ekki þurft að heyja blóðugar orustur, ekki örkuðlast i sprengjuregni eða kveljast í dyflissum og fangabúðum: Við þurftum ekki annað en ganga að kjörborðinu og setja two krossa á litið blað. En þessir tveir einföldu krossar eru ekki einskisvirði. Peir tákna sjálfstæði föðurlands okkar. Peir merkja vilja okkar til manndóms og dáða.

Og höfum það hugfast, að þótt sjálfstæð landsins hafi nú orðið okkur léttkeypt, þá faer engin þjóð varðveisst frelsi sitt, nema hún sé fús að færa þungar fórnir. Á orustuvelli hins daglega lífs vinnum við sigra framtíðarinnar eða bíðum ósigur. Í þeirri baráttu verður hver Íslendingur, ungar og gamall, karl og kona, að vera reiðubúinn til að leggja fram alla krafta sína og gera sitt bezta.

M. J. K.

**Ingibjörg
Bergsveins-
dóttir.**

Hún Ingibjörg í Fagurey var engin miðlungskona. Mér fannst ávallt, þar sem hún kom inn með sinu festulega yfirbragði og fasleysi, að rúmið fylltist, svo mikill gerðarþokki stóð af henni.

Hún var Bergsveinsdóttir, Ólafssonar, og Ingveldar Skúladóttur, var hún af hinni merku Svefneyjarætt. Fædd var hún á Skarði á Skarðsströnd 1. júlí 1866. En æskuskónum sleit hún í Bjarneyjum á Breiðafirði. Þar bjuggu foreldrar hennar, og þar bjó hún sin fyrstu búskaparár með bóna sinum, Jóni Skúlasyni frá Fagurey á Breiðafirði, en þau hjón voru þremenningar að frændsemi. Þar reis líka fyrsti brotsjórinn yfir lífsfley hennar, er faðir hennar og bróðir drukknuðu rétt við landsteinana, voru að koma úr kaupstaðarferð úr Stykkishólmi í misindisveðri, hafði Ingibjörg þá degi áður alið bóna sínum son. Var því viðbrugðið, af hve mikilli stilling Ingibjörg hafði tekið harmafregninni, ekki sít þar sem óvenju kært var með þeim feðginum.

Foreldrar Ingibjargar voru efnalitil, enda börnin mörg, var hún því ekki sett til mennta. En ung fór hún til föðursystur sinnar, Þorbjargar í Flatey, sem var kvenskörungur mikill, og nam hjá henni ýmsar handiðnir, og var æ síðan sérlega kært með þeim frændkonunum. Þetta var nú hennar lærðómur fyrir lifið, ásamt þeim góða heimilisbrag, sem var í föðurhúsum, sparsemi, þrifnaði, vinnusemi og göfugum talsmáta. Ingibjörg varð afburða húsmóðir, afkastasemin var frábær, ekkert handtak virist fara til ónýtis, matargerð sem önnur störf með ágætum og stjórnsemin framúrskarandi. Vel var hjúum

veitt, því þau hjón kunnu því bæði jafnvel og Ingibjörg átti því láni að fagna að hafa aldrei skort í búri. Bóndinn og formaðurinn Jón Skúlason var aflasæll til lands og sjávar.

Ung fluttust þau hjón til Fagureyjar og bjuggu þar æ síðan, bar til Jón lézt eftir langvarandi heilsuleysi 1929. Fimm barna varð þeim hjónum auðið og fjögur börn að auki fóstruðu þau að nokkru eða öllu. Mörg er búmannsraunin, segir gamalt máltaeki. Það er m'kið verk að vera húsmóðir á mannmörgu heiðaíli og vera húsmóðir með prýði, — en það var Ingibjörg. Ég ætla mér ekki að rekja neitt af hennar búmannsraunum, slikt hentaði henni sízt. Konan hafði aldrei vanið sig á æðrur, en af sinum heila hug og með sinum öruggu höndum komst hún fram úr hverjum vanda. Býst ég þó ekki við, að hún hefði tekið sér orð skáldsins í munn: Löngum var ég læknir minn o. s. frv. því henni fannst ávallt, að menntunarleysið væri sér þrándur i gótu og mikið vanta á, að hún kynni það, sem húsmóður bæri og væri nauðsyn á að vita, enda átti hún sjaldan svo annrikt, að hún tæki sér ekki bók i hönd einhverntíma sólarhringsins. Bókakostur líka allgóður á heimilinu.

Ingibjörg var hlédræg á mannamótum, en hjartans glöð og ræðin í kunningjahóp, afskiptalaus um annara hagi, en föst í skoðun og trygglund, og ævinlega var þar til manns að moka, ef eitthvað bjátaði á.

Ingibjörg var mikil að vallarsýn, en fráleitt talin frið kona af ókunnugum, dálitið lotin í herðum, hárið orðið þunnt, en hvitu, liðuðu lokkarnir fóru svo fallega á göfugu höfði hennar og samsvöruðu svo vel allri hennar framkomu, að maður fann, að þar fór tigin kona. Notakennd greip okkur alltaf, nágrenna Ingibjargar, þegar bátar okkar stungu stafni við Fagurey, og gott var að koma upp í hlýlegu, hreinu baðstofuna, þar sem framúrskarandi gestrisni húrsáðanda mætti manni, horfa yfir heimilið í öllum sinum einfaldleik, þar sem hin örugga, mjúka hönd húsmóðurinnar hafði farið um alla hluti með sinni meðfæddu listhneigð. Maður varð öruggur og rólegur, — en væri veðrið ekki tryggt, voru handtök húsmóðurinnar ekki sein, hún þekkti ægi gamla og vissi vel, að hann lætur ekki að sér hæða og betra væri sjófaranda að ná heilum í höfn en biða eftir „siddnuhaetti“ í framreiðslunni. Það var nær með óskiljanlegum hraða, hvað góðgjörðirnar þá voru fljótt framreiddar.

Börn Ingibjargar og Jóns voru sem fyrr segir fimm, tvær dætur, þrír synir. Dætrunum varð hún báðum að sjá á eftir ofan í grófina, þeirri fyrri, Málfriði, um fermingaraldur, þeirri siðari, Sigríði, liðlega tvitugri. Þaðn sára harm móðurinnar, mun enginn hafa bekkt, því Ingibjörg var trúkona mikil. En þegar hún missti í sjóinn Lárus, son sinn, sem þá var bónið á skólabúi Staðarfells, fannst það á, að henni þætti nú hönd forlaganna hafa nokkuð skammt milli stórra höggva í hinn sama knérunn. Ef til vill hefir sorgin orðið þarna svo þung, af því að þennan son sinn hafði hún fyrir fáum árum séð lostinn harmi. Þá hafði maðurinn með ljáinn farið og sótt konuna, sem hann ætlaði að stofna til hjúskapar með innan fárra daga, — en svartsýnin stóð ekki lengi, til þess var heiðrikja hugsans of björt, hún sagði seinna við mig: „Ég fyrirverð mig, að slikt skyldi koma yfir mig, að vantreysta guði. Drottinn gaf, drottinn tók, og i drottins hönd er öllu óhætt“.

Ingibjörg bjó síðustu árin í Stykkishólmi með Skúla skipstjóra, sem var henni ástrikur sonur, en dagarnir munu þó oft hafa verið langir og einveran þögul, því skipið, sem báðir synirnir fóru með, Bergsveinn skipstjóri, giftur Vilborgu Rögnvaldsdóttur og búsettur í Stykkishólmi, lá ekki alltaf í höfn. Kunnugt var mér, að ljúfara hefði Ingibjörgu verið að vita synina annarsstaðar í atvinnu en á sjónum, en til þess var lundin of rökk og sálarþrekið of mikið, að henni dytti nokkru sinni í hug að hafa áhrif í þá átt. Ingibjörg dó 26. okt. 1943, þá farin að likamskröftum; öllu tók hún því samt með sama jafnaðargeðinu, kvaðst ekki hafa meira hér að starfa.

Ég kveð þig vinkona með þökk og sakna þess, að glaða andlitið þitt aldrei framar birtist í dyrunum mínum.

Ingibjörg var Breiðfirðingur í merg og æðum og það væri þeim góð ósk að þeir ættu margar konur slikein.

Theodéra Daðadóttir.

Kveðið við reiðhestinn sinn:

Gamlir, elztir eru
ég og Glói minn;
okkar í samveru
ég ýmsa líking finn.
Við erum góð fyrir okkar hatt,
alltaf þokumst áfram þó
ekki förum hratt.

Sigríður Olafsdóttir.
(Ólafs Briem á Grund).

**Frú Ingibjörg
Þorsteins-
dóttir
Stephensen.**

VINARKVEÐJA.

„Seint ég kem að signa þína gröf.“

Hún lézt í Reykjavík að heimili sínu Hólabrekku 19. apríl f. á. — Þeir sem hana þekktu myndu það mæla vilja, að líf hennar, persónuleiki og þrekraunir, hefðu verið þess virði, að brugðið hefði verið upp mynd hennar í ljósi liðandi stundar. Skapgerð hennar, gáfur, tryggð og vinarþel var svo fast mótað, og i svo miklu samræmi, að ógleymanlegt verður þeim er nutu. Við hlið hennar var skjól og öryggi skilnings og kærleika. Þetta voru vöggugjafir hennar, og hún varðveitti þær til dauðadags. Hún bar þær með sér hvar sem hún fór. Hún þroskaði þær á allan hátt. Hún og allir þeir, sem með henni voru, nutu þeirra á hamingjudögum, þegar sól skein í heiði og samvistir við eiginmann og börn, veittu unað og gleði og vermdu hjartað. Og — á dögum þrauta og þjáninga — 7 ára sjúkdómslegu — lýstu þessir eiginleikar í dimmunni, til styrktar og huggunar ástvinum hennar, og öllum þeim, er af henni höfðu nokkur kynni og unnu henni og kunnu að meta sakir mannkosta og hugargöfgi.

Öll þessi ár, þessi 7 löngu ár, varð heimilið sjúkrastofa hennar. En það var ekki sjúkrastofa einmana sálar, sem allt verður að sækja til vandalausra. Nei, það var hið bezta og hlýjasta vígi sem hugsanlegt var að hægt væri að veita undir slikum kringumstæðum. Þar sem ástvinir söfnuðust saman með allt, er til gleði gat orðið, gáfu og þáðu jöfnum höndum, þar sem fullorðnir synir fóru aldrei svo til vinnu sinnar, að ekki gæfu þeir sér tíma til, að lúta að möminu í kveðju skyni. Eiginmaður og börn tóku þar höndum saman á hinna fugursta hátt. — Þar sem bókaskápurinn stóð, þar voru þeir fjársjóðir, er hún hafði nottfært sér, og unnað heilum hug, sigildar bókmenntir því hún kunni að

velja og hafna. Hún kunni að lesa. Ljóðin kunni hún og gat til þeirra gripið hvenær sem var. Þau áttu stað í hjarta hennar, þau fugurstu þeirra.

Hugsjónir hennar og áhugamál voru svo lifandi og vakandi í sál hennar, að það var þrautin þyngst, að verða að liggja óvíg á miðjum aldri, enda þótt þau hjón væru þá búin að ljúka miklu dagsverki, þar sem upp voru komin 6 börn þeirra, mannvænleg og vel mennt.

En það var þó á þessari þyrnibraut að Ingibjörg Þorsteinsdóttir — minn ógleymanlega vina — varð stærst og minnisstæðust. Þejar komið var í dyrnar að stofu hennar þá „skinu augun langt á vegi“. — Sá, sem kom og fór, hann fór að auðugri af hennar fundi. Og aðdáun á þreki hennar og trúarraun, og kærleikur og umhyggja ástvina hennar fylgdu honum æ siðan, með þeiri ósk, að allir ættu slika vernd þegar á reynir, og slikt heimili.

Enda hafði hún sjálf verið framúrskarandi góð húsmóðir, og heimilið fyrirmund að háttprýdi og reglusemi.

Ingibjörg var fædd 18. apríl 1875 að Högnastöðum í Pverárhlið. Dóttir Þorsteins Péturssonar bónaði þar, og konu hans Sigriðar Magnús dóttur.

Barn að aldri fluttist hann með foreldrum sinum til Reykjavíkur. Hún giftist árið 1902 Ögmundi Hanssnyi Stephensen, hinum ágætasta mannkostamanni, vinsælum og vel gefnum.

Þau byrjuðu búskap að Hurðarbaki í Kjós, á æskuheimili hans. Árið 1905 fluttust þau til Reykjavíkur að Hólabrekku, og bjuggu þar upp frá því.

Þau eignuðust 7 börn, dó eitt í æsku, en 6 lífa.

Þessi fáu orð eru eigi annað en eins og einn þáttur úr liðnu lifi göfugrar konu. Og fátæklegt þakklæti fyrir gleði og góð áhrif æskuáranna, og órjúfandi tryggð og vináttu til hinzu stundar.

S. E.

Hér eru nokkur spakmæli eftir Valtaire:

— Flestir menn deyja svo, að þeir hafa aldrei lífað.

*

— Sá, sem ekki þolir að hugsa nema til hálfs, hann lifir ekki nema til hálfs.

*

— Sú stjórn er bezt, sem skipuð er sem fæstum ónytjungum.

LANDSFUNDURINN.

Ákveðið er að 6. landsfundur kvenna verði haldinn i júnimánuði n. k., og verður hann að likindum settur þ. 19. júni í Reykjavík.

Kvenréttindafélag Íslands, sem fyrir fundinum stendur, hefir skrifað kvenfélögum landsins og boðið þeim þátttöku í fundinum og óskað eftir áframhaldandi samstarfi.

Í bréfi félagsins segir m. a.:

„.... Pótt fullkomið jafnrétti væri fengið milli kynjanna væri þó mikil þörf á því að safna konum saman til þess að leggja hönd á plóginn við hlið karlmannanna til þess að pæla hið pólitiska þýfi, því konurnar hafa sömu skyldu og karlmennirnir til þess að leggja fram krafta sina til þess að búa til heilbrigtr Þjóðfélag. Þær hafa margvislega sérþekkingu frá sinu starfs-sviði og lífsreynslu sem koma myndi þjóðarbúinu að gagni, ef hún fengi að koma fram. Það er ekki hægt að tala um lýðræði þar sem karlmennirnir einir fara með völd og helmingur þjóðarinnar, konurnar, hefir engin áhrif á þjóðmálín. Að sönnu höfum við konur kosningarrétt, en enga konu eignum við á Alþingi eða í rikisstjórn — og fáar í bæja- eða sveitastjórnunum, eða nokkrum áhrifastöðum.

Petta er augljóst tákni þess, sem við vitum með sjálfum okkur: að jafnrétti karla og kvenna er enn ekki orðið að veruleika. Pótt kosningarréttur og kjörgengi sé fengið og réttur til skónanáms og embætta, þá þarf ekki annað en að lita á launakjör kvenna til þess að sjá mismuninn. Staða ekkjunnar og einstæðu móðurinnar sýnir að enn er langt frá því að vinna móðurinnar fyrir þjóðfélagið sé viðurkennd og þó hjón geti gert kaupmála og heita eigi að félagsbúið og tekjur þess sé sameign hjóna sem engan kaupmála hafa gert, þá er langt frá því að fjárhagslegt sjálfstæði giftu konunnar sé nægilega tryggt með löggjöf eða vernd almennings-álıtsins. Hin miklu slys síðustu ára hafa vakið menn til umhugsunar um skyldu okkar við sjómannaekkjurnar, en ekki hafa þó opnast augu manna á því, að sjá kjör ekkna og einstæðingsmæðra yfirleitt, og að þær eru svo margar að sjóðstofnun getur lítið bætt úr neyð þeirra, heldur verður löggjöfin að breytast þeim í hag.

Það er rétt að íslenzkar konur hafa rétt til náms við alla skóla svo og til allra embætta, með sömu skilyrðum og karlmenn. En hin fjölmörgu störf sem konur gegna í þjónustu

hins opinbera t. d. á skrifstofum ríkis og bæjar, eru ekki kölluð embætti, og fara laun þeirra því ekki eftir þessum lagaákvæðum, heldur er t. d. skrifstofustúlkum búin miklu lakari kjör en karlmönnum og njóta hvorki sömu launa né hækkunarmöguleika sem þeir. Vinna hjá einkafyrirtækjum er launuð eftir sömu reglum. Allstaðar nema i kennarastétt er mikill munur á kjörum karla og kvenna. Örfáar konur hafa komið í embætti. Komið hefir fyrir að konur hafa misst atvinnu sína vegna giftingar og banna engin lög slíkt misrétti.

Í lögunum er enn margskonar misrétti kvenna og karla vegna þess að konur hafa svo lítið um þau hugsað og fjallað. Kona missir ríkisborgararétt sinn við giftingu ef hún flytur burt úr landinu og fær ríkisborgararétt annarsstaðar — gifting hefir hinsvegar engin áhrif á ríkisborgararétt karlmanns. Fráskilin kona eða ekkja, íslenzk, allslaus í framandi landi, getur þá ekki notið aðstoðar íslenzka ræðismannsins til þess að komast heim. Í skatttalögunum er það fáranlega misrétti að kona, sem fær meðlög með börnum sinum frá fráskildum eiginmanni eða barnsföður, fær engan barnafrádrátt þótt hún helgi allan sinn vinnutíma börnunum og er skattlögd eins og hún væri barnlaus, ef hún hefir einhverjar tekjur, en faðir barnanna fær allan frádráttinn, ef hann borgar venjulegt meðalmeðlag. Og framfærsla barnana hvilir altfar þyngra á einstæðu mæðrunum heldur en á fráskildum mönnum þeirra og barnsfeðrum, þó löggjöfin sé byggð á þeiri grundvallarreglu að foreldrarnir eigi að leggja börnunum eftir getu sinni og þá eigi auðvitað meira að heimta af því foreldrinu, sem er betur launað og ekki bundið við barnið.

En það er engin furða þótt réttar kvenna sé ekki gætt i löggjöf og framkvæmd, sem konur fjalla ekkert um.

Nú eru nýjir og miklir tímar framundan. Draumur Íslands um langar, dimmar aldir er

að verða að veruleika. Ísland er að verða frjálst lýðveldi.

Aldrei hefir konum boðist annað eins tækifæri til þess að ná fullkomnu jafnrétti við karlmenn, að svo miklu leyti sem löggjöf getur skapað slikt. Nú liggur fyrir að búa til stjórnarskrá íslenzka lýðveldisins, þá verða íslenzkar konur að taka höndum saman til þess að krefjast þess að sjálf stjórnarskráin tryggi heim fullkomið jafnrétti. Til þess verða konur allra flokka að bindast föstum samtökum.

Landsfundur kvenna í júlí í vor mun einkum ræða þessi aðalmál:

1. Jafnréttiskröfur kvenna og lýðraeðisstjórnarskráin.
2. Skipulagning kvenfélaga landsins um samband um kvenréttindamál.” — — —

“ — — Við skorum á kvenfélög landsins að gera sitt ítrasta til þess að senda fulltrúa á Landsfund kvenna í vor, og nota hið einstæða tækifæri til samvinnu, sem sjálfsagt kemur aldrei oftar i okkar lífi. Merkari tímamót hefir Ísland aldrei lifað. Látum það ekki verða sagt um íslenzkar konur, að þær bregðist skyldu sinni við hið unga lýðveldi. Leggjum fram okkar skerf til þess að skapa lýðræði í þessu landi með virkri þátttöku kvenna í þjóðmálum. Sameinum okkur um kröfuna um fullkomið jafnrétti karla og kvenna.

Komum sem flestar á Landsfund kvenna í vor og hjálpum til þess að gera hann ógleymanlegan.”

Í stjórn Kvenréttindafélags Íslands eru eftiraldar konur: Laufey Valdimarsdóttir formaður, Aðalbjörg Sigurðardóttir varaformaður. Meðstjórnendur: Maria J. Knudsen, Guðrún Stefánsdóttir og Charlotta Albertsdóttir.

Hjálpum til að klæða landið.

„Sú kemur tið, er sárin foldar gróa sveitirnar fyllast, akrar hylja móa, brauð veitir sonum móðurmöldin frjóa, menningin vex í lundum nýrra skóga.“

(H. Hafstein).

MAMMA.

(Jóhanna Fr. Loftsdóttir, Borg).

O, mamma, ó, mamma, það elskáða orð á unaðar-bernskunna heim, og ungum sem gömlum þess ómur um storð ber indælan söngvanna hreim.

Er barnshjartað viðkvæma hýsti sinn harm, er hræðsla og kviði það skar, þú tókst mig í faðm, við þinn blesstaða barm, á burtu allt mótlæti var.

Ef sálarstrið baka mér samvizkan vann og sízt vildi auðsýna grið, ég sagði þér frá og þú sýndir mér Hann, sem segir: „Ég gef yður frið“.

í unaði' og sorg varstu athvarfið mitt og enn er það huga míns þrá, að halla mér ástríka hjartað við þitt og heyra það fyrir mig slá.

Þó oft værir, mamma, að efninu snauð, það ætíð var ljóst fyrir mér, að sálin þín geymir þann gimsteina-auð, sem göfgustu drottningu ber.

Og gnægð til að miðla frá Guði þú hlauzt — til góðverka lundin er fús —. Að líkna þeim bágstöddu löngum þú kaust, já, líka hinni? aumustu mós.

Því kærleikans faðmur þinn umvefur allt, sem andar og hrærist þér nær. O, værirðu horfin, hve væri þá kalt þeim verum, sem ertu svo kær.

Hve særðan oft gladdi þín sól-hlýja lund, — það sá enginn maður né veit, — og öreigann saddi þín örláta mund. Það Alfaðir himnanna leit.

Og þjáningsagan þín þeygi var skráð. En þrautirnar berðu með ró, því Frelsarinn segir: „Pér nægir míni náð“, og náðin hans veitir þér fró.

Já, hann er í lífinu hjálp þín og skjól, til himinsins vegurinn beinn, þitt eilifa lífið og sannleikans sól, er sífellt þér ljómar, — hann einn. —

Og þegar hann kallar þig þrautunum frá, að þiggja sín náðarlaun dýr, hve dásamleg verður þér dýrðarvist þá og dagurinn bjartur og nýr!

Í himninum fjársjóði finnurðu þá, sem fátækum miðlaðir hér. Í ljómanum kærleiks þeir lýsa þér frá, þú Lausnarans helgaða ker.

Hve ótal margt, mamma, ég þakka má þér,
en það sem ég nefna vil fyrst:
er bænirnar mörgu' er þú baðst fyrir mér
og bentir á Drottin vorn Krist.

Og sjálfa þig fel ég nú handleiðslu hans
í heimi' og um eilifðarstig.
Hann geymir þér réttlætis gullfagran krans.
Hann gleðji og varðveiti þig.
(Ingibjörg Sumarliðadóttir).

Að þetta skuli vera haft fyrir skemmtun.

Sumar skemmtanir Reykvikings takast ekki betur en það, að fólkisíð kemur þreytt og leitt heim aftur. Unglingsstúlka andvarpaði er hún kom af einni þeirra: „Að þetta skuli vera haft fyrir skemmtun“. Þá er betra að skrifa í Nýtt kvennablað og útbreiða það en elta skemmtanafifið, ef þannig blæs.

Í síðasta blaði skipti Rannveig Kristjánsdóttir konum í fjóra hópa, þrjá starfandi og einn iðjulausan. Í þriðja hóp, strafandi kvenna, eru þær konur, sem hafa löngun til að sinna fleiri störfum en heimilisstörfum, og telja bann við sliku skerðingu á einstaklingsfrelsi sinu og „neita því að binda konuna einungis við grautarpotta og bleyjuþvott“.

Hef eg ekkert að athuga við þessa skiptingu, nema „tóninn“ til grautarpottanna og bleyjuþvottarins. Þó við viljum sumar gera fleira en sinna þessum störfum, berum við alls ekki litilsvirðingu fyrir þeim, heldur virðingu, engu síður en fyrir öðrum störfum. Og fjöldi kvenna ber þrá í brjósti einmitt til þessara starfa, af því að þau fylgja þeirra dýrstu köllun. Það sæmir okkur ekki að fara niðrandi orðum um heimilisverkin. Eða að kalla mæðurnar „barnaframleiðendur“ í slikum tón.

Það er undarleg tilhneiting hjá konum að litilsvirða sitt eigið starf, eða störf hverrar annarar. Og skella svo á alla kvenþjóðina, að minna þyki í hana varið en karlþjóðina.

Það er þetta sem ég er á móti, því mér hefir ekki reynst, að minna þyki koma til kvenna en karla. Og þykir það leiðinlegur sónn að þær eigi að vera eitthvað ómerkilegri og þeirra störf. Því það eru bara konurnar sjálfar sem eru að finna þetta upp.

Í minni sveit þótti í flestum tilfellum allt eins mikið varið i húsfreyjuna sem húsbondann. Prestkonan naut jafnvel meiri virðingar en presturinn, alþingismannskonan meiri virðingar

en alþingismaðurinn. Kona skipasmiðsins og fiskimannsins ekki síður en athafnamennirnir sjálfir. Er konurnar voru á ferðinni þótti sjálf sagt að tjalda öllu því bezta við móttökurnar. Ég þekki því miklu fremur að konunni sé hoss-að og hælt, en að litið þyki koma til starfa hennar. — Vita skuld á þetta við giftu konurnar. Ógiftar konur þurftu að hafa mikið til brunns að bera til að ná með tærnar, í virðingu, þar sem giftu konurnar höfðu hævana. Það þykir okkur óréttlæti. En er betur er að gætt hefir gifta konan stærra þjónustustarf á hendri, svo og gifti maðurinn stærra en sá ógifti, og fornmann vildu ekki ógifta menn i heiðurs- eða ábyrgðarstöður.

En hvað viðkemur að hafa áhrif á gang opinberra mála — utan heimilis, standa giftar konur og ógiftar jafnt að vigi, og standa þar ver að vigi en skyldi vegna leti og ómennsku, og þó kannske ekki ver mörgum karlmanninum. En þær eru sumar hyggunar, og réttari yfirsýn þar sem bæði kynin líta yfir alla möguleika til framtaks. Eg er frk. Rannveigu sammála um margt, en tóntegundin sem hún talar i er stundum ógeðfelld.

Það er hryggðarefnir að hugsa til mæðra, sem meira líta á sína eigin hagi, hvort þeir heldur eru góðir eða illir, en að kenna dætrunum eða efla þeirra hæfileika, en það hafa íslenzkar mæður gert sig sekar í og þess vegna erum við konurnar ekki, nú, svo kostum búnar sem dætur okkar verða.

Sænskar konur vilja ákveða með lögum vinnutíma starfsstúlkna.

S. I. vetur lá fyrir sænska ríkisþinginu frumvarp um að lögþjóða hámarks vinnutíma starfsstúlkan er vinna heimilisstörf. Í frumvarpinu er einnig ákveðið um við fri og ýms önnur friðindi. Formaður sænska kvenréttindafélagsins, sem er þingmaður jafnaðarmanna, bar fram frumvarpið, ásamt fleirum.

Pegar eg skrifsaði greinina „Félagslegt öryggi“, vissi eg fyrirfram að mjög myndu skiptar skoðanir um ýms atriði, sem eg þar dró fram. Enda hefir það komið á daginn og við það er ekkert að athuga. En jafnvel andstæðar skoðanir geta óbeint veitt málæfnum stuðning, séu þær fluttar án góðra raka, og svo hygg eg að hafi farið í þetta sinn. Eg áleit því óþarft fyrir mig að leggja út í ritdeilur, en kann frú Pórunni Magnúsdóttur, rithöfundi, beztu þakkir fyrir það, hve drengilega og skórulega hún tók upp hanzkann fyrir mína hönd.

M. J. K.

Ingiveldur Einarsdóttir:

Á vegamótum.

Niðurl.

Ég kann svo sem utanað ræðurnar hennar um mig, sem allar enda svona. „Það veit sá sem allt veit að mikið er ég búin að hafa fyrir henni Pórdisi litlu fyrr og síðar.“ Sigriður brosti dauf-lega, hún vissi að mikið var satt i þessu. Þær áttu ekki skap saman stjúpmæðgurnar. Nöldrið í Ingibjörgu var þreytandi fyrir örgeðja unglung. — Parna stóð nú aumingja telpan við gluggann og horfði út eftir stallsystrum sinum, tindrandi af æsku og lífsþrótti, en þó lýstu augun einhverri barnslegri vanmáttar tilfinningu. Allt látbragð hennar bar það með sér að hún stóð á vegamótum bernsku og kvenlegrar háttprýði. Sigriður snart ofurlitið vanga hennar, og sagði lágt, kenkvislega: „Heldur þú að honum Bjössu þyki þú fallegri með drengjakoll?“ — Dísia þaut upp: „Aldrei hefði ég trúð að þú gaelir komið með svona mikla vitleysu. Ég ætti kankske að ganga fyrir hvern strák í sveitinni minni, og biðja um leyfi. Björn létt nú ekki svo litið að kveðja mig þegar „Haukur“ fór út síðast, og kom þó í húsið til systur minnar. Ég ætla bara að láta þig vita það Sigriður að mér er sama um alla strák, og allt, ég er farin. Vertu sæl.“ Disa snaraðist út úr dyrunum, hneppti að sér kápunni um leið. Sigriður flýtti sér fram í and-dyrið og kallaði á hana með nafni. Disa stakk við fótum: „Hvað!“ „Komdu til min, ég skal ekki tefja þig lengi. — Hefur þig nokkurntíma iðrað þess að fara eftir mínum orðum. „Það veit ég ekki.“ Disa var niðurlút og hnippin. „Hlustaðu nú á mig, þú ferð ekki fet á þessa hárgreiðslustofu meðan þú ert í svona æstu skapi, þú bíður til morguns og svo skal ég ekki hindra þig með einu orði. Nú er úttalað um þetta mál frá minni hlið. Farðu í friði.“ — „Mér er svo sem alveg sama,“ tautaði Disa og sneri við aftur. Sigriður sá hana ganga hratt suður allar götur, þvert úr átt við hárgreiðslustofuna, unz hún hvarf.

Litlu síðar komu þær Stella og Didda, „Disa hér?“ „Nei, farið þið bara ykkar leið stúlkur litlu og látið hana eiga sig í kvöld.“ Telpurnar litu hver á aðra. — „En við ætluðum,“ byrjaði Didda. — „Já, þið ætluðuð að verða samferða,

en það verður ekki í þetta sinn. Flýtið ykkur nú svo þið verðið ekki of seinar.“ Sigriður lok-aði hurðinni.

Dísa flýtti sér út úr mestu umferðinni, og komst suður að Skerjafirði, og þar leitaði hún uppi afdepri niður við sjó. Hún settist, einver-unni allshugar fegin, og hugleiddi hvernig það gekk til, þessi andstyggðar vitleysa, sem hún skildi ekki í sjálf — tildrögin að því að Bjössi kvaddi hana ekki. Þau höfðu hitzt fyrir utan húsið hennar systur hennar. Stella og Didda áttu heima uppi á lofti og lágu flestum stundum út í glugga, þegar þær voru heima. Þær voru annars kátar og elskulegar stúlkur og Dísa fann það vel með sjálfrí sér að hún hefði fegin viljað likjast þeim. Þær höfðu verið henni góðar og leiðbeint henni með sumt, þær höfðu allar „spilatíma“ hjá sama kennara og felli yfirleitt vel á með þeim. Þær hlógu góðlátlega að hreysti-svörum Disu, og hún dáðist að kvenleik þeirra og kurteisi með sjálfrí sér. — Nú, þau Bjössi mættust þarna og heilsuðust alúðlega. „Ég kom til að kveðja,“ „Blessaður komdu inn, Guðbjörg bjóst við þér.“ Þau fóru inn. Þá var kallað á hana ofan af lofti og báðar vinstúlkurnar tala í einu: „Guð hvað hann er sætur, strákurinn sem þú varst að tala við. Er hann sjómaður? ha! Góða, bezta lofaðu okkur að sjá hann betur!“ „Vitleysa, hann fer út á sjó eftir hálftíma.“ — En hvernig sem því var varið — hún létt telpurnar hafa sig til að vera kyrra uppi á herberginu þeirra, og þegar sent var upp til hennar, Bjössi vildi kveðja hana, svaraði hún: „Segðu honum að koma hingað upp, ég er upp-tekin.“

Jú, vist létt hún þessa heimsku út úr sér, en hvers vegna? Fáum mínutum síðar sáu þær Bjössa ganga niður Sjávargötuna, og upp frá þeirri stundu hafði Disa verið reið við allt og alla og mest við sjálfa sig. En hún hafði nú fyrst næði til að leita að ástæðum fyrir breytni sinni. — Það var dálitið gaman að láta það eftir telpunum að sjá Bjössa betur, svo þær gætu „akkordérað“ um hann á eftir, og því meira gaman að láta Bjössa sjá hve hún átti finar og prúðar vinstúlkur. — Þegar Bjössi ónýtti þetta fyrir henni varð hún honum sárgröm og hugði að striða honum með því að mæta honum með drengjakoll næst. Þær Stella og Didda höfðu lika margsinnis sagt henni að hún mundi taka sig út með drengjakoll. „Ó, hvað allt getur verið andstyggilegt,“ sagði hún næstum upphátt.

— Snörp vindhviða vakti hana, það var orðið dimmt og veður iskyggilegt. Hún vafði að sér kápukragann og flýtti sér heim.

Sigriður lézt sofa þegar Disa kom upp í svefnerherbergi þeirra, en tár sátu í augnahárum. Hún hafði háttað snemma og beðið guð að vernda uppáhalds barnið sitt frá öllum villigötum. Sigriður skildi æskuna flestum fremur, og gönühlauð hennar og þrá, en hún gat silt áttar sig á að stúlkun þráði að klippa hár sitt, sem hún og hennar jafnöldrur höfðu keppzt um að hafa sem lengst og mest.

Næstu daga var rok og sjávargangur og menn voru hrædir um sjófarendur. Lausafregnir bárust um að two menn hefði tekið út af „Hauk“. Disa var hljóð og kyrrlát, var mest heima hjá Siggu frænku um páskana, sat lengstum við handavinnu sína. Stella og Didda fengu svo köld svör þegar þær kröfðu hana sagna um þetta skyndilega hvarf þegar þær ætluðu allar á hárgreiðslustofuna, að þær nefndu það ekki framar.

„Haukur“ kom að landi mikið laskaður og þurfti viðgerðar. Fregnin um mennina, sem tók út reyndist sönn. Disa las nöfnin þeirra í blöðunum. Guði sé lof, guði almáttugum sé lof, sagði hún við sjálfa sig og kastaði sér grátandi um hálsinn á Siggu frænku, til allrar hammingju var Disa stödd hjá henni.

Björn kom snöggvast til Sigriðar en tók svo næstu bilferð heim til sín. — Björn og Sigriður áttu leyndarnál saman. Björn hafði spurt Sigriði dálitið feiminn, hvort Disa myndi hafa gaman af að eignast „upphlut“ fyrir Alþingishátiðina, og það hafði lifnað svo yfir Sigriði að honum fannst næstum tilvinnandi að kosta búninginn til að gleðja hana. Sigriður tók svo að sér að annast allar framkvæmdir. — Disa fór heim í mai með hárið sitt óskert, svo nú fíll allt i ljúfa löð.

Afmælisdagur Disu er 12. júní. Sigga frænka fór í lang fyrsta lagi í sumardvöl sína þetta sinn, það gæti líka komið sér vel að vera eitt-hvað til aðstoðar, sumu af fólkini mundi langa til að vera við hátiðahöldin á Pingvöllum. 12. júní var sól og sumarbliða. Að afliðandi hádegi reið Björn í Múla í hlaðið. Disa sá til ferða hans og hljóp út. Ó, hvað hún óskaði að sá siður héldist við, að fólk mætti kyssast við svona tækifæri, án þess að verða fyrir álasi. Hún tók honum bökstaflega opnum örnum, og hann fann heilan hug hennar í innilega föstu hand-

taki, og um leið komu orðin „Góðum guði sé lof að ég fæ að sjá þig.“ Hún fann augnaráð hans og allt eins vildi hann vefja hana örnum, og hana langaði til að halla sér upp að honum og — gráta. — Nei, þetta dugði nú ekki, hún varð að finna upp á einhverjum glettum. — „Hvað ertu með í þessum stóra poka — afmælisgjöf handa mér?“ Hann brosti við, „Já, það átti nú að vera afmælisgjöf handa þér, ef þú getur eða villt nota það.“ Disa skildi hvorki upp né niður, hún hafði alls ekki búizt við neinni afmælisgjöf. — Nú birtist brosandi andlitið á Sigriði í bæjardyrunum. Hún tók að sér að sýna Disu afmælisgjöfina, og fór með hana fram í stofu, en Birni var boðið til baðstofu, og spurður fréttu af mikilli alúð.

Seinna um daginn gengu þau Björn og Disa niður túnið. Disa var klædd í upphlut með hvítri skyrtu, og ljósa svuntu. Það glóði á þykkar, ljósar hárlykkjurnar í sólskininu, hún sýndist hærri en vant var og mýkri í hreyfingum. — Inni í eldhúsini hjá Ingibjörgu sat aðkomukona, og þær ræddu saman. Sigriður gekk fram göngin, og heyrði þá Ingibjörgu segja í mæðuróm: „Já, því segi ég það, munurinn á uppledinu á ungleiningum nú og í okkar ungdæmi. Liklega hefði maður nú getað þegið að læra eitt-hvað — að ég tali nú ekki um ósköpin, að hlaða þessu skarti upp á krakkann, þetta er þó aldrei nema 17 ára, og þetta skelfingar tryppi sem hún er. — Sigriður var farin að heyra dálitið illa, en það gat komið að henni að nota sér þessa vontun sína, lálast ekki heyra, þegar henni þótti það við eiga. Hún gekk inn í eldhús, með sínu bjartasta brosi, létt sem hún hefði ekki hugmynd um umtalsefnið, tók í höndina á Ingibjörgu og dró hana út að eldhúsglugganum: „Littu nú bara á hana Disu litlu, finnst þér hún ekki sóma sér nógu vel, það sér ekki á henni móðurleysið. Hún er þér til sóma, það skal ég segja, hvar sem fram kemur.“

Þetta voru tökin, sem áttu við. Ingibjörg klappaði góðlátlega á hendina á Sigriði: „Já, ef allir væru nú eins góðgjarnir og þú, Sigriður míni, en víst hef ég gjört hvað ég gat, og mikið er ég búin að hafa fyrir henni Pórdisi litlu, bæði fyrr og síðar.“

Úr bréfi frá einum lesanda Nýs kvennablaðs.

„Okkur þykir Nýtt kvennablað allra skemmtilegasta blað, og vildum ógjarnan missa það aftur. Hygg ég að það sé víða orðið vinsælt.

Ég held að karlmennirnir haldi líka upp á það.

Þeim þykir minnsta kosti gaman að lesa þar skáldamál kvennanna. Þar er líka sumstaðar slegið á fina strengi, ekki síður en hjá skáldum karlkynsins.

Einu sinni gerði hagyrdingur í sveitinni minni eftirfarandi vísu til stúlku, sem einnig var hagorð:

Práfalt prisar þjóðin fin
þær, sem vísur mála.
Gáfum lýsa ljóðin þín
lágar dísin bála.

Honum þótti vænt um hagorðu stúlkurnar þessum. Og þeim þykir það liklega fleirum. Ljóð kvennanna eru líka oft svo rík af nænum tilfinningum. Fallegt þótti mér jólaefintýrið í desemberblaðinu, og væri gaman að heyra fleira frá þeirri konu. — Frú Guðbjörg á Broddanesi er nú að verða þjóðfræg kona fyrir sinar „Gömlu glæður“. Pað er ekki að surða þó að mér hafi þótt góð sagan hennar um hana Herborgu á Heiði.“

Úr öðru bréfi:

„Pað verður nú vist komandi til Reykjavíkur eða öllu heldur verandi þar til heimilis þegar hitaveitan er komin; mér finnst þetta bara eins og í æfintýrum, hvað allt er að verða fullkomið hér á jörðu — út á við — að minnsta kosti. — Vatnið streymir inn í húsin, hreint og tært, og allt það óhreina burt. Hitinn streymir inn í ýmsum myndum; auðvitað hversur þá kuldinn að sama skapi; og allur óhroði sem okkar gömlu upphitun fylgir — enginn til lengur. — Ætli við hljótum ekki að verða betri meni líka?“

(Pað verður aldrei ofmælt hvað hitaveitan er góð. Nú ætti bréfritarinn að koma „sviptú“ til Reykjavíkur og vita hvað honum þætti um gæði mannanna).

★

Frá kvenfélögum í Danmörku.

Síðan stríðið hófst, berast fáar fréttir frá hinni hernumdu dönsku þjóð, um daglegt líf hennar og viðhorf í félagsmálum innanlands. Hitt vitum við, að hún er hart leikin af erlendri kúgun, og að ofsóknir og ofbeldi eru þar nú tiðir viðburðir, en að viðnám hennar eykst eftir því sem kostir hennar þrengjast.

Á þessum erfiðu árum hafa kvenfélög og kvennaamtök landsins leyst af höndum geysimikið verk. Þau hafa lyft merkinu hátt og haldið ótrauð áfram starfi. Jafnframt hafa þau snúið sér að nýjum verkefnum, til að bæta úr þeirri þörf, sem breyttir tímar skapa.

Meðal annars hafa þau komið á fót hjálparstúlkustöðvum viðsvegar um landið. Pangað geta heimili snúið sér, þegar veikindi ber að höndum eða húsmóðirin verður að taka sér hvíld heilsu sinnar vegna. Stöðin sendir þá hjálparstúlkum heim á heimilið og húsmóðirin getur verið róleg. Þá hafa verið settar á stofn vinnustofur, sem taka að sér allskonar viðgerðir á fatnaði gegn ótrúlega lágu gjaldi. Má geta nærri hve ómetanlegt hagræði slikt er einyrkja húsmæðrum bæði í sveitum og borgum. Vinnustofur þessar gera auk þess tvö-

falt gagn — þær veita mörgum konum og stúlkum atvinnu, sem ekki hafa tök að vinna fullan vinnudag utan heimilis síns, en hafa þó tíma og vilja, eða þörf fyrir að vinna sér eithvað inn, og bæta þannig hag sinn.

Hvorutveggja þessi starfsemi er borin uppi fjárhagslega af hinu opinbera.

★

Mjög fallegur kjóll, sem er nothæfur við flest tækifæri: Fyrirmynndin er blár með bronzelituðum stjörnum.

Smásteik.

Höggvið kjötið smátt. Þerrid það, ef með þarf, með klút, undnum úr heitu vatni. Sjóðhitið pönnuna. Ketið steikt í $\frac{1}{2}$ matsk, af smjörl, eða tólg, með ör-litlu salti, pipar og lárberjalaufi. Hell sjóðanlið vatni á og það soðið í $\frac{1}{2}$ —1 klukkustund. Ketið þá fært upp úr. Sósa lögúð með hveitijafningi og henni helt yfir. Borðað með kartöflum.

NÝTT KVENNABLAÐ

Kemur út mánaðarlega frá október—mai, — Gjalddagi í júni ár hvert. Verð árg. kr. 8.50. 8 sinnum á ári, — fellur niður sunarmánuðina.

Afgreiðsla:

Fyrir Reykjavík: Framnesveg 38.

Fyrir sveitirnar: Fjölnisveg 7.

Utanáskrift: Nýtt kennablað.

Pósthólf 613, Reykjavík.

Ritstjórar og útgáfendur	Guðrún Stefánsdóttir, Fjölnisveg 7. Sími 2740. Maria J. Knudsen, Frannesveg 38. Sími 5516.
	Prentað í Félagsprentipsmiðjunni h.f.

Börnunum finnst

REKORD búðingar

sælgæti, og svo eru þeir
hollir, þar sem aðalefnið
er mjólk.

Fást í öllum búðum

K R O N.

M A N O L

hörundsnæring.

Græðir, mykir, nærir og
styrkir hörundið.

Ingólfss Apótek

Reykjavík. Sími 1330.

Útgerðarvörur
Málningarvörur
Vélabéttigar
Verkfæri

Hreinlætisvörur
Gólfmottur — Dreglar
Verkamannafatnaður
Sjómannafatnaður
Regnkápur o. fl.

Verzlan O. Ellingsen h/f

Úrval af

Vefnaðarvörum,
Kvenundirfötum,
Kjólum og
Kápum.

RAGNAR H. BLÖNDAL

Vefnaðarvöruverzlan
Austurstræti 10
Reykjavík

Sylko

gerfisaumsilki
nær
hraðvaxandi
hylli hjá
íslenzkum
húsmæðrum og
saumastofum.

Fæst í mörgum verzlunum.

Heildsölubirgðir hjá:

G. HELGASON & MELSTED

Flik- Flak

Allar
húsmæður
þekkja
það.
♦
Notið
aldrei
annað.

Fiskbúðingur

Hrogn

brúnað
á
pönnu
er
uppáhald
barnanna.
♦

Fæst allsstaðar.

Niðursuðuverksmiðja SÍF.

Kellogg's
ALL-BRAN

er ráðlagt af læknum

Er mjög gott
við meltingarleysi!
Fæst í flestum verzlunum
og lyfjabúðum landsins.

Heildsölubirgðir
ávallt fyrirliggjandi.

H. BENEDIKTSSON & CO.

R e y k j a v í k

Elding Trading Company

Hafnarhvoli, Reykjavík.
99 Wall Street, New York.

Útvegum alls konar vörur frá Bandaríkjunum.

ALLAR ÍSLENZKAR BÆKUR
fást jafnskjótt og þær koma út.

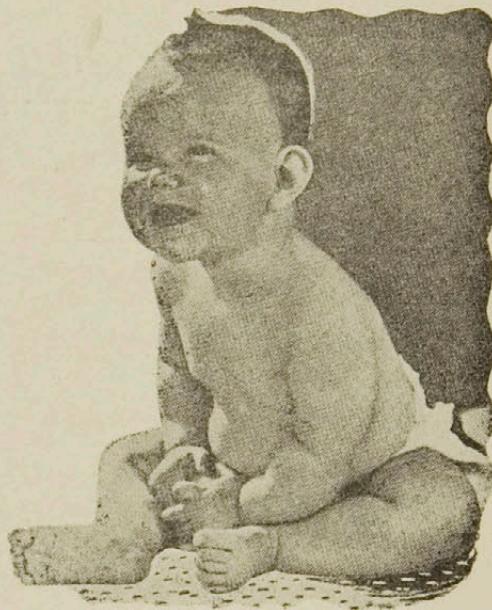
Úrval af amerískum og enskum
bókum og tímaritum.

Pappír og ritföng.

BÓKAVERZLUN SIGFÚSAR EYMONDSSONAR
og Bókabúð Austurbæjar B.S.E., Laugavegi 34.

Johnson's

B A R N A -
K R E M.

Mömmu finnst kremið mitt
vera það bezta, sem hún fær
á hendurnar sínar.

JOHNSON'S barnakrem
fæst í apótekum
og hreinlætisverzlunum.

HEILDSÖLUBIRGÐIR.

FRIÐRIK BERTELSEN & CO. H.F.

Hafnarhvoli. — Sími 1858, 2872.

KVÆÐI,

sungin í samsæti

Íslendingafélags í Kaupmannahöfn,

laugardaginn þ. 21. desember 1889.

—
i prentsmiðju S. L. Möllers (Möller & Thomsen). Kaupmannahöfn.

MINNI KVENNA.

Lag. Ó fögur er vor fösturjörð.

Þú morgunstjarna mannlegs lifs,
þú munarfriði svanni,
þú liknarsól, þú léttir kifs,
þú ljós í hverjum ranni;
hvað væri lif ef ljósin hrein
ei lýstu augna þinna?
Það væri myrkur, auðnin ein
og unun hvergi' að finna!

Þú átt í brjósti trygð án táls,
þá trygð, alt sigrað getur,
þú ein með blíðu móður máls
hvern mann til dygða hvetur,
þú kveikir eld, sem aldrei þver
og alt til lífsins vekur,
þú tendrar ljós, sem birtu ber
og burtu sorgir rekur.

Því gleðjumst vér á gleðistundi
og glasi' að munni höllum
og yður, sem vorn sóttuð fund,
vér segjum þakkir öllum.
Vér óskum þess að þýðust sól
hvert þerri yðar tárið
og gefi yður gleði-jól
og glatt hið næsta árið!

Jón Helgason.

SONGSKRÁ

Á HUJÓMLEIKUM

HANNA GRANFELT

I HÝJA BIÓ 11. MAI 1924

FRÚ SIGNE BONNEVIE

ABSTODAR

KORNGOLD: Marietas Lied úr óperunni „Die tote Stadt“

SCHUBERT: Ständchen

REGER: Maria Wiegenlied

VERDI: Aria úr óperunni Traviata

SIBELIUS: Impromtu

GRIEG: Nocturne

BÄCKER-GRÖNDHAL: Serenade

Piano sóló: S. Bonnevie

SINDING: Sylvelin

GRIEG: Jeg rejste en dejlig sommerkvæld

BÄCKER-GRÖNDHAL: Mot kveld

KUULLA: Marjatan laulu

KILPINEN: Om aftenen

JARHEFELT: Titania

— Skymning

MELARTIN: Mlle Rococo

MERIKANTO: Folkvisa

JARHEFELT: Solsken

Korngold:

MARIETTAS LIED ÚR ÓP.
„DIE TODTE STADT“.

Glück, das mir verblieb,
rück zu mir, mein treues Lieb.
Abend sinkt im Hag
bist mir Licht und Tag
Bange pochet Herz an Herz
Hoffnung schwingt sich himmelwärts.
Wie wahr, ein traurig Lied,
Das Lied vom treuen Lieb das sterben musz.

Ieh kenne das Lied. Ieh hörte es oft
in jungen, in schöneren Tagen.
Es hat noch eine Strophe weisz ieh sie noch?
Naht auch Sorge trüb, rück zu mir,
mein treues Lieb.
Neig dein blasz Gesicht
Sterben trennt uns nicht.
Muszt du einmal von mir gehn,
glaub, es gibt ein Auferstehn.

Schubert:

STÄNDCHEN.

Leise flehen meine Lieder
durch die Nacht zu dir;
in den stillen Hain hernieder,
Liebchen komm zu mir!
Flüsternd schlanke Wipfel rauschen
in des Mondes Licht;
des Verräters feindlich Lauschen
fürchte, Holde, nicht.

Hörst die Nachtigallen schlagen?
ach! sie flehen dich,
mit der Töne süsszen Klagen
flehen sie für mich.
Sie verstehn des Busens Sehnen,
kennen Liebesschmerz,
ruhren mit den Silbertönen
jedes weiche Herz.
Lasz auch dir die Brust bewegen,
Liebchen, höre mich!
bebend harr ich dir entgegen!
komm, beglücke mich!

Reger:

MARIA WIEGENLIED.

Maria sitzt am Rosenhag
und wiegt ihr Jesukind!
Durch die Blätter leise weht
der warme Sommerwind.
Zu ihren Füszen singt ein buntes Vögelein:
Schlaf', Kindlein, süssze, schlaf' nun ein.

Hold ist dein Lächeln,
holder deines Schlummers Lust,
leg' dein müdes Köpfchen
fest an deiner Mutter Brust!
Schlaf', Kindlein, süssze, schlaf' nun ein.

Verdi:

ARÍA ÚR ÓP. „TRAVIATA“.

Éstrano! éstrano! In core scolpiti ho quegli
accenti!
Saria perme sventura un serio amore?
Che risvoli, o turbata anima mia?
Null uomo ancorea t'accendeva. Oh gioja ch'io
non conobi, esser amata amando;
Esdegnarla poss' io perl'aride folie, del viver
mio?

Ah fors' è lui che l'anima
solinga ne' tumulti,
godea sovente pingere de' suoi colori occulti,
Lui che, modesto e vigile, all'egre soglie
accesse
e nuova febbre accese de stan do mi all' amor.
Ah! quel l'amor quel l'amor ch'è palpito,
dell' universo intero;
misterioso altero,
croce delizia, al cor.

Follie! delirio vano è queste!
Povera donna, sola abandonata
in questo popoloso desserto
che appellano Parigi. Che spero or più
che fardeggio? gioire! di voluttane,
vortie gioir!
Sempre libera degg' io folleggiare
di gioja in gioja vo'che scorrail viver
mio peisentieri del piaeer.
Nasea il giorno oil giorno muoja,
sempre lieta ne' ritrovi,
adiletti sempre nuovidec volare il mio pensier.
Oh amore!

Sinding:

SYLVELIN.

Aa, Sylvelin, Gud dig signe hver evige livsens
stund;
dine öjne blaa, din lyse kind, din röde mund,
Som sol over alle heimar,
som dag eftir natten lang
lyste du over mit tunge sind
og over min vej saa trang.
Sylvelin! For dig jeg ber, for dig
og for alt det vel!
Gud signe dig alle dage,
du har saa ren en sjæl.

Grieg:

JEG REISTE EN DEILIG SOMMER-KVÆLD.

Jeg reiste en deilig sommerkvæld
igjennem en ensom dal.
Så blankt stod fjeldet ved solfaldstid
og blå var fjorden og grön hver lid,
mens sommerduften og birkeduften
strøg om mig blid.

En rankvokst jente med röde bånd,
om flettens vægtige guld,
på vangen sad med sit strikketøj.
En flok af gjeder om hende fløj,
den vogter stille, mens elv og kilde
gled uden støj.

Hvad mon hun tænkte den jente rank
i somrens drömmende kvæld?
Alene, ene i dalen trang!
Mon længslen ej over fjeld sig svang?
Tys — luren svarer!
Mod fjeldet farer en vemodsklang.

Backer Gröndal:

MOT KVELD.

Alle de duggvaate blomster har sennt
Solen det siste godnat.
Sanktehansormen sin lykte har tænnt,
sitter og lyser i krat.
Sommerfugl tat sine duggsokker paa,
lagt sig til hvile i klokken den blaa,
drömmer saa deiligt om solen,
drömmer om duft af violen.

Kuula:

MARJATAN LAULU.

Keinutan kehtoa laulatan lasta
vaulussa vemmelpuun.
Nukkuos tähtiä katselemasta
veipuos kunsia kuutellemasta.
Uinuos äitisi laule luun,
uinuos keinuhun vemmelpuun.
Ihmiset emolle si kantavat kaunaa
saanut en kylpyä, saanut en sauna.
Pysty on kulkea pyytäjantie
sulleko loivempi lie?
Pakkanen viiltää kuun sirppi kiiltää
kuolonko kulkuset, kuolonko kulkuset sois.
Hengitää halla, kohtalon halla,
hengitää orponi on neton pois.
Keinuos kehtoni vemmelpuinen,
tuu tuu tuuti lulla,
Tuutios lapseni tui retuinen
tuttios arma huinen, nauru suinen
Uinnos rinnalla rakkauden.

Kilpinen:

OM AFTONEN.

Ensam jag vandrade en kväll över heden,
plockande ljungen som blommade längs leden.
Natten var ljuvlig och vinden i dvala,
alla blommor doftade och gökar hördes gala.

Varför stackars hjärta, så tröstlös du klagar?
Tankarna flögo till ungdommes dagar.
Där jag på heden går och ljungblommor
plockar,
minnes jag en flicka med flygande lockar.

Ljunghedens blommor ur handen jag fällde,
mullen tog svart även dem i sitt välide.

Järnefelt:

TITANIA.

En klang som af små violiner
går svag som susning i hussel och björk.
Och månen på ängarne skiner
men skogen är midnatts mörk.
Det skymtar, det sväfvar som böljande hår,
det dansar på yra eteriska tår.
Tita! Tita — Tita!
Det skymtar som barmar och halsar,
det lyftar på slüp som af silke och flor.

Det vajar det viftar det valsar
i näätta bevingade skor.
H vem är det, som håller sin vindlätta bal
vid midnattens timme i månsilfver sal.
Tita! Tita! Titania!

Järnefelt:

SKYMNING.

När engång solen har sjunkit ned
bak dunkelt blänande fjäll
och trastens toner har tyntnat
i drömmende sommarkväll,
då vill jag sitta på skärets strand
och lysa på vågens saga
och lyssna utan att hoppas
och minnas utan att klaga.

Melartin:

MADEMOISELLE ROCOCO.

Du sväfvar emot mig, du trippar på tå,
ett vajande strå,
mademoiselle Rococo,
en smidig gestalt, en levande qvinna
i ljuusblått siden, med blommor på.
Välkommen, välkommen min vackra väninna,
min vackra väninna,
mademoiselle Rococo.

Din hand at kyssa? Det får jag? Ja så.
Men vill jag förstå,
mademoiselle Rococo,
ditt innersta väsen, min vackra väninna,
då törs du ej stanna, då måste du gå.
Farväl, farväl, allra fagraste qvinna,
min vackra väninna,
mademoiselle Rococo.

Merikantos

FOLKVISA.

Där björkarna susa sin milda sommarsång,
oek ängen af rosor blommar,
skall vårt strålande brudefölje en gång
draga fram i den ljufliga sommar.

Där barndomstiden minnen sväfva ljust
omkring,
och drömmarna på barndomsstigar vandra,
där skola vi i sommar växla tro och ring
och lofva att älska hvarandre.

Där björkarna susa, då skola vi bland dem
svära trohet och kärlek för hverandra,
där skola vi se'n bygga vår unga lykas hem
och göra livet ljufligt för hvarandra.

Armas Järnefelt:

SOLSKEN.

Var sky är borta och himlen ljud,
i träden fläktar ett sakta sus,
det glittrar långt öfner fjärden.
Alt är så härligt att se uppå
o, hurn skönt att det finns ändå
så mycket solsken i världen!

Nu stiga dofter ur blomstersnår
där vårberusad jeg går;
i denna sprittande fägring.
Det strömmar jubel i hjertat in
det blir så friskt uti håg och sinn'
och det är ej någan hägring.

Upp, upp på bärget med lif och lust
der kan jeg skåda fråm kust till kust;
det glittrar långt öfver fjärden.
Alt är så härligt att se uppå
o hurn skönt att det finns ändå
så mycket solsken i världen.

Fylluljóð
hín nýju
eða
þíslarganga
fróken Guðjónssen og Sigríðar

Eftir Gamla Nóa

Með sínu lagi.

Mörg er gnoðin fögur fyrir handan haf,
en hjerna þykir Fylla öllum bera af;
lögun öll og útbúnaður eftir nýrri gerð,
á henni er kringum hnöttinn tæprar viku ferð,
Alt um borð er eftir því,
þar er sem birtist veröld ný.
Með ótal gullnum einkennum
þeir eru um borð á karfanum.
»Epaulettar« hafa þeir á öxlunum.

Hjer er eins og allir standi á öndinni
undir eins og Fylla sjest af ströndinni.
Jómfrúrnar í hópum eins og leiftur liða hjá,
í löngum röðum tylla þær sjer Hafnarbakkann á.
Þær hafa ekki flóafrið,
þær fremstu verða að sprynda við,
því hinár ýta aftan frá,
allar vilja Fyllu sjá.
Eða kannske hásetana henni á.

Þeir er'u ekki í kvennahraki á kvöldin þar,
þær koma eins og engisprettur stelpurnar;
í rökkru Þær læðast út, svo labba þær um borð
og langar til — við kærastann — að segja fáein orð.
Dar eiga flestar einhvern vin,
önnur Jensen, Larsen hin.
En stundum gránar gamanið,
þeir geta ekki tekið við,
því þá er komin einhver ný í embættið

En þarna um borð á skeiðinni er firðafans,
þær flytja sig því bara um set til næsta manns
og sje hann ekki bundinn, þá er ekkert æturán,
þótt unnustinn, í staðinn fyrir Jensen, heiti Braun.
Þær bera mest úr býtum þar,
sem bar'a er'u ekki mannvandar.
En þær sem kjósa aðeins einn,
er ekki víst að hreppi neinn.
A Fyllu er sagt þeir snúist eins og snælduteinn.

Það var fyrir ári síðan, ekki meir,
út að Garði reikuðum við strákar tveir;
klukkan aðeins yfir fimm — og umferð næsta treg,
því út við Garð á daginn sjest ei stúlka, — það veit jeg.
En þarna Fylla í lagi lá
og ljómi stóð af siglu og rá,
en »officera«- og fljóðafans
á framþyljunum stigu dans.
»Tango« eftír tisku og reglum nútímans.

Dar var fróken Guðjónssen með bros á brá
brjóstin eins og merkjavörður hvelfd og há,
í faðminum á Larsen þar hún ljek með »kurt og pí«,
þótt litt hún kynni í fótament, það bar ei neitt á því.
En ástin heit úr augum brann;
að eignast borðalagðan mann, —
það hafði hún lengi — lengi þráð,
loksins hafði hún einum náð.
Nú gilt'i að halda vel í þessa villibráð.

Hún hafði oft í æfintýrum áður lent,
í æsku sig á trúlofanaglingri brent;
en nú var komið sigg í þessi bernsku brunasár
og burtu af hvörnum gufuð hennar fyrstu jómfrútár.
En þrekið síst nje seiglan brast,
hún sótti að marki hart og fast,
og þarna var að vinna tvent:
að verða frú — og klæðast »pent«.
Því hafði hún nú í fimta sinni færí rent.

Til fylgdar með sjer fengið hafði hún Sigríði
frænku sína útlærða úr Bárunni.
Hofmeistara bauð svo þessa beitu »fyrir slikk«
og brytinn Siggu trúlofaðist þarn'a í einum rykk.
Nú steig hún Sigga »storkadans«,
svo stælt og mjúk, í faðmi hans.
Við sjafnarloga og lúðraslátt
var leikið fram á myrka nátt.
Um »eftirleikinn« þor'i jeg ekki að hafa hátt.

Að morgni, þegar næturvaktin blundi brá,
bruna sást hún Fylla fram á úfinn sjá;
en Guðjónssen og Sigríður, af hugarangri í hnút,
til hásetanna veifuðu með rauðum silkiklút.
Er hafið sjónum huldi skeið
með hörmungum hver dagur leið.
Því þeim er aldrei innra rótt,
sem eiga í vændum brúðkaupsnótt —
og nú var auk þess knýjandi hún kæmi fljótt.

Því var þó óorvissi en ætlað var,
því aftur þegar Fylla hvarf um svalan má —
úr brúðkaupsveigum varð ei neitt, nje veistu
fram í dröfn.
Því veistu hvað? hann Larsen hafði gifst
í Kaupinhöfn.

En brytinn hlaupið hafði burt
og hamingjan má vita hvurt,
en heima sitja svipþungar
í sorgum báðar frænkurnar
og hálfsmánaðar hvitvoðungum hampa þar.

Þrenism. Ícta.

Den Dansk-Islandske Kommission

BETÆKNING

AFGIVEN AF

DEN DANSK-ISLANDSKE KOMMISSION

AF 1907

KØBENHAVN
TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S
1908